

Redaktionelt forord

Temanummer: Værdiskabelse i kunst og kulturliv

”Verdensomspændende gruppeterapi. Det er, hvad kunsten og musikken kan”, svarer DR’s internationale korrespondent, Stéphanie Surruque, da hun bliver spurgt, hvad det er, Céline Dion bidrog med under De Olympiske Leges åbningsceremoni den 26. juli 2024 (DR Genstart, 2024). Dions fortolkning af Edith Piafs ”L’hymne à l’amour” kan forstås som en appel til menneskeheden om at huske på det essentielle i tilværelsen – kærligheden – som altid vil bestå, selvom verden synes at udvikle sig til det værre. Således de indledende strofer:

Le ciel bleu sur nous peut s’effondrer
Et la Terre peut bien s’écrouler
Peu m’importe si tu m’aimes
Je me fous du monde entier

Kunst kan imidlertid også splitte. Særligt ét indslag under den fire timer lange åbningsceremoni blev i dagene og ugerne efter ceremonien genstand for en ophedet diskussion i Danmark og i konservative kredse i udlandet. Dette skete blandt andet under overskrifter som ”woke-propaganda”, ”respektløst over for kristne” og ”satanisme” (Sport.tv2.dk, 2024). I sekvensen poserer en gruppe af optrædende kunstnere, herunder flere dragqueens, ved et langbord. Kritikerne ser denne scene som en parallel til Leonardo da Vincis værk ”Den sidste nadver”, mens OL-arrangørerne forklarer, at der var tale om en fortolkning med særlig fokus på den græske gud Dionysos. Arrangørerne forklarer, at formålet er at ”gøre os opmærksomme på absurditeten i vold mellem mennesker”. Omdrejningspunktet er diversitet, og da Paris traditionelt er iscenesat som kærlighedens hovedstad, er budskabet, at alle former for kærlighed og seksualitet er velkomne.

Uanset om opmærksomheden i åbningsceremonien rettes mod det ene eller det andet element – samling eller konflikt – illustrerer eksemplerne, at kunst kan gøre en forskel. Den betyder noget for mange mennesker, på godt og ondt. Kunsten kan have en iboende kraft, der kan igangsætte refleksioner og diskussioner, skabe grundlaget for idégenerering og innovation, og måske endda være udgangspunkt for samfundsmæssig forandring.

Tilbage i 2012 var det præcis denne indsigt om kunstens forandringspotentiale, der førte til, at kulturminister Uffe Elbæk spurgte: ”Hvilken rolle spiller kultur og kunst i krisetider? Hvilket bidrag – hvis overhovedet noget – kan

kunst og kultur levere i vores søgen efter håb, energi og en vej ud af krisen?” (Kulturministeriet, 2012: 6). Anledningen var dels, at Danmark netop havde overtaget det halvårslige formandskab for Den Europæiske Union, dels at Danmark og resten af EU kæmpede med konsekvenserne af en omfattende finans- og gældskrise, der havde bragt 100.000-vis af europæere ud i arbejdsløshed og på mange måder truede sammenhængskraften og handleevnen i Den Europæiske Union. Elbæks idé var at samle udvalgte kunstnere fra hele Europa med henblik på at udvikle et katalog af gode eksempler på kunstens forandringspotentiale og innovationskraft.

Reaktionen blandt danske meningsdannere på dette – i den større sammenhæng meget undseelige – initiativ var overraskende voldsom og negativ. Rune Selsing anerkendte, at kunsten kan være en endog meget omfattende forandrende kraft. Problemet er, ifølge Selsing, at ”moderne kunst gør verden til et dårligere sted. Den fremmer ligegyldighed, ansvarsløshed, normløshed, seksuel afstumpethed, skilsmisser og taberkultur. Hvilket, som bekendt, netop er, hvad kunsterne forsøger at opnå. Og jeg er overbevist, om at de har held med deres forehavende” (Jyllands-Posten, 2012). I Berlingskes lederartikel kunne man læse en anden type kritik, nemlig at ”grundtanken om, at kunst skal stille sig i samfundets tjeneste, er kunstfjendtlig og totalitær” (Berlingske, 2012a). I lighed med Berlingskes lederskribent konkluderer filosof Arno Victor Nielsen: ”Man kan kun grine ad projektet, men hvis det havde været mere omfangsrigt, havde det været helt uantageligt, fordi en stat skal støtte kulturen og ikke sætte kulturen for sin egen vogn” (Berlingske, 2012b).

Andre mente ikke, at krisestyringen i Europa og kunst har nogen fælles berøringsflader. I Weekendavisen skrev lederskribent Henrik Wivel således, at ”Uffe Elbæks initiativ er monumentalt idiotisk. Siden hvornår har man kunnet betale regninger med kulturel kapital” (Weekendavisen, 2012)? Claes Kastholm mente i Berlingskes ”Groft sagt”, at initiativet burde være tilstrækkelig til at få kulturministeren fyret (Berlingske, 2012c). I Folketinget ønskede Dansk Folkepartis Alex Ahrendtsen at få oplyst, hvad satsningen Team Culture 2012 ville komme til at koste (Folketinget, 2012). Svaret fra kulturministeren var, at medlemmerne af Team Culture 2012 deltog i arrangementet af interesse og ikke modtog honorar for deres deltagelse. De fik dækket udgifter til transport og ophold. Samlet var der afsat 250.000 kr. til projektet.

Hinsides de ophedede debatter for og imod forsøger dette temanummer af Økonomi & Politik om ”Værdiskabelse i kunst og kulturliv”, der er redigeret af Mikkel Bogh, Maja Ejrnæs, Christian Hald Foghmar og Simon Kjær Hansen inden for rammerne af Dronning Marys Center og Center for Practice-based Art Studies ved Københavns Universitet, at nuancere og kvalificere diskussionen om kunstens og kulturens samfundsmæssige impact. Det gør det ved at kortlægge vores viden om de mange forskellige typer og dimensioner af værdiskabelse, der kan henføres til kunst og kulturlivet. Kortlægningen finder sted i et samfundspolitisk og historisk perspektiv med blik for og eksempler

på et utal af forskellige metodiske tilgange til at forstå og understøtte værdiskabelsen. Bidragsyderne er forskere fra forskellige videnskabelige forskningsdiscipliner såvel som praktikere og kunstnere.

Temanummeret kan ses som et tiltrængt supplement til den kulturpolitiske redegørelse fra 2023, som skulle gøre status for det danske kulturliv (Kulturministeriet, 2023). I forbindelse med offentliggørelsen var det særligt konklusionen om, at kulturelle erhverv har en væsentlig betydning for dansk økonomi, som skabte opmærksomhed. Dermed var redegørelsen et vigtigt bidrag til debatten om værdiskabelse i kunst og kulturliv. Samtidig opstår der også et behov for at fremhæve, at værdisættelsen af kunst og kultur ikke kun kan begrænses til at være en kvantitativ måling af forbrug og produktion med samfundsøkonomien for øje. Det er netop denne svært kvantificerbare værdi af kunst og kulturliv, som dette temanummer forsøger at kortlægge.

Martin Marcussen

Ansvarshavende redaktør for Økonomi & Politik

Litteratur

- Berlingske (2012a), "Varm luft", 29. februar.
- Berlingske (2012b), "Ministers kulturteam har ikke fingeren på pulsen", 29. februar.
- Berlingske (2012b), "Selvmål", 29. februar.
- DR Genstart (2024), "Dion will go on", 4. august, www.dr.dk/lyd/special-radio/genstart/genstart-2024/genstart-dion-will-go-on-11802450317
- Folketinget (2012), "Kulturudvalget 2011-12, KUU alm. del , endeligt svar på spørgsmål 64", 8. marts, <https://www.ft.dk/samling/20111/almdel/kuu/spm/64/index.htm>.
- Jyllands-Posten (2012), "Moderne kunst gør verden til et grimmere sted", Rune Toftegaard Selsing, 29. februar.
- Kulturministeriet (2012), "Team Culture 2012", København, https://kum.dk/fileadmin/_kum/5_Publikationer/2012/KUMTC_PRESS_3_low_single.pdf.
- Kulturministeriet (2023), "Kulturpolitisk redegørelse", København, https://kum.dk/fileadmin/_kum/1_Nyheder_og_presse/2023/Kulturpolitisk-redegørelse_TG.pdf
- Sport.tv2.dk (2024), "Særligt en scene vækker fordømmelse efter historisk OL ceremoni", 27. juli, <https://sport.tv2.dk/2024-07-27-saerligt-en-scene-vaekker-fordoemmelse-efter-historisk-ol-ceremoni>.
- Weekendavisen (2012), "Team Culture 2012", 24. februar.
- »The effectiveness of policies for formal knowledge transfer from European universities and public research institutes to firms«, *Research Evaluation*, 24(1): 4-18.

